

Handel rolno-spożywczy UE pod wpływem wojny celnej USA-Chiny

Surowce rolne:

- **Zboża:** Zmienia się światowy handel soją. W wyniku wojny celnej USA z Chinami wzrósł istotnie import amerykańskiej soi do UE. Taniejąca ropa wywiera presję na spadki cen rzepaku, który pod koniec listopada'18 był już tańszy niż przed rokiem.
- **Mleko:** Uptynnianie zapasów interwencyjnych odtłuszczonego mleka w proszku w UE przebiega dynamicznie. Jego ceny wzrastają. Znaczący wzrost podaży mleka w Nowej Zelandii ma dominujący wpływ na spadki cen przetworów mleczarskich. Obniżki cen łagodzone są zmniejszeniem dostaw mleka w UE.
- **Mięso:** Wysoki popyt w Korei Płd. przekłada się na wzrost unijnego eksportu mięsa wieprzowego. W 1-3q18 zwiększył się o 2%, mimo mniejszej sprzedaży wieprzowiny do Chin oraz USA. Utrzymuje się dobra koniunktura na rynku wołowiny, choć dynamika wzrostu cen jest coraz niższa.
- **Owoce i warzywa:** Rośnie eksport jabłek z UE do Chin. W kolejnych miesiącach może przyspieszyć. Możliwy wzrost eksportu również z Polski. Jednak mała liczba certyfikacji będzie czynnikiem hamującym eksport do Państwa Środka. Zmniejsza się produkcja przetworów warzywnych w Polsce. Spadki są zdecydowanie większe niż wskazują na to zmiany w podaży surowca.

Otoczenie rolnictwa:

- Decyzją sejmu wprowadzenie zakazu stosowania pasz GMO w żywieniu zwierząt w Polsce zostanie przesunięte o kolejne dwa lata, do 2021.
- Sygnały pogorszenia koniunktury na rynku maszyn rolniczych. Czynnikiem niesprzyjającym jest pogarszająca się sytuacja cenowa na rynkach rolnych, która może przełożyć się na spadek popytu na maszyny.

Ceny netto wybranych produktów rolnych w październiku 2018

	Cena X.18	Zmiana %	
		m/m	r/r
pszenica (zł/t)	810,40	1,2	24,9
kukurydza (zł/t)	614,50	5,9	27,6
rzepak (zł/t)	1 641,00	1,2	3,0
drób (zł/kg)	3,91	-3,4	2,2
trzoda chlewna (zł/kg)	4,40	-6,1	-9,1
mleko (zł/hl)	137,15	3,3	-7,6
jabłka (zł/kg)	0,68	-21,8	-60,9

Źródło: GUS, IERiGŻ-PIB, PKO Bank Polski

Departament Analiz Ekonomicznych

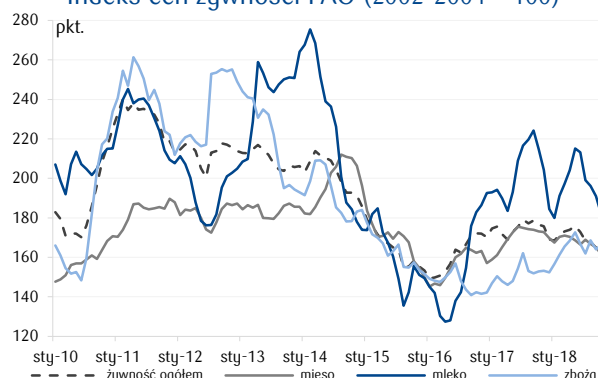
Zespół Analiz Sektorowych

analizy.sektorowe@pkobp.pl

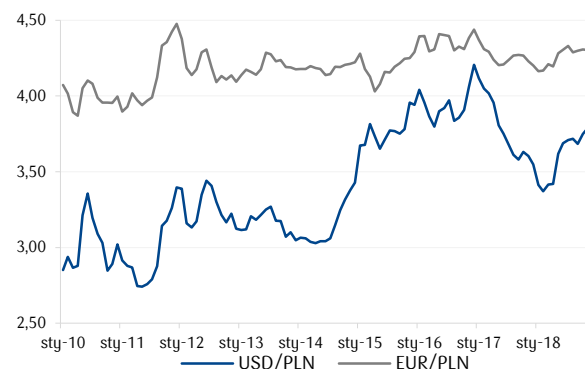
Mariusz Dziwulski

tel. 22 521 81 88

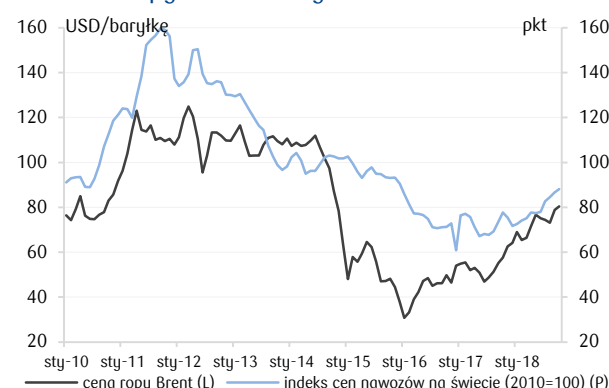
Indeks cen żywności FAO (2002-2004 = 100)



Kursy walut



Cena ropy vs światowy indeks cen nawozów



Źródło: FAO, NBP, Bank Światowy, PKO Bank Polski

Zmiany w światowym handlu soją

- Z danych Eurostatu wynika, że unijny import soi z USA znacząco przyspieszył w 2h18. Wpływ na eksport miały w dużej mierze: spadek cen soi, wzrost światowej podaży oraz realizacja deklaracji UE o zwiększeniu zakupów soi z USA w ramach łagodzenia skutków wojny handlowej USA z Chinami.
- Łącznie od czerwca'18 do września'18 sprowadzono z USA do UE 2,4 mln t soi, tj. 2,6-krotnie więcej niż przed rokiem. Wzrost dostaw odbywał się kosztem zmniejszenia importu z Brazylii – spadek o 12% w analogicznym okresie. Dane USDA potwierdzają, że sprzedaż amerykańskiej soi do Chin zmalała w okresie czerwiec'18-wrzesień'18 aż o 87% (z 4,9 mln t do 0,64 mln t). Jednocześnie Brazylia stała się największym dostawcą soi na rynek chiński.

Powierzchnia zasiewów pszenicy w UE wyższa o blisko 5%

- Pojawiają się coraz bardziej skonkretyzowane szacunki co do wielkości zasiewów pszenicy na świecie. IGC (International Grains Council) w listopadowym raporcie oczekuje, że zwiększą się one o 1% r/r, co będzie pierwszym wzrostem powierzchni upraw od czterech lat. Silnego, bo blisko 5% wzrostu powierzchni oczekuje się w UE. Coraz gorsze oczekiwania dotyczą arealu zasiewów rzepaku. Powierzchnia w UE może zmaleć w sez. 2018/19 o 13,5% r/r, do 5,9 mln ha, co oznaczałoby najniższy poziom od 2006. Niemniej, oczekiwany wzrost upraw w Australii, a także w Rosji i na Ukrainie przyczynią się do wzrostu powierzchni upraw rzepaku i canoli na świecie o 0,5%.

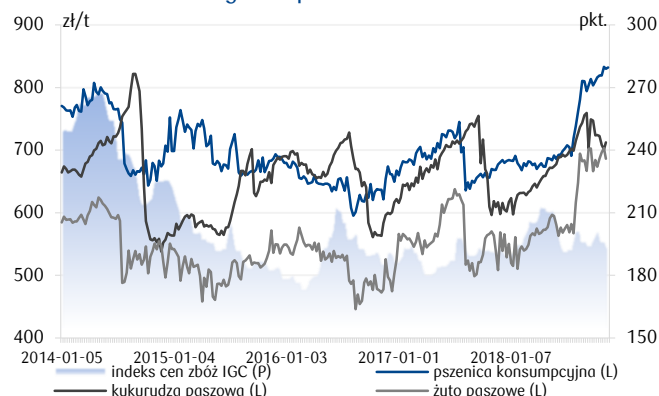
Spadające ceny ropy ograniczają wzrosty cen rzepaku

- Ceny ropy Brent, po silnych wzrostach w 3q18, intensywnie spadały. Pod koniec listopada'18 obniżyły się do poziomu poniżej 60 USD/baryłkę, co oznacza najniższy poziom od października'17. Spadki te silnie oddziałują na obniżki cen rzepaku. Z danych MRiRW wynika, że przeciętna cena rzepaku w pierwszych trzech tyg. listopada'18 wzrosła o 1,6% r/r (1640 zł/t) wobec +3,0% r/r w październiku'18. Co więcej, pod koniec listopada'18 ceny odnotowały już spadki w relacji rocznej mimo silnego wsparcia czynników fundamentalnych (niskie zbiory w Polsce i UE).

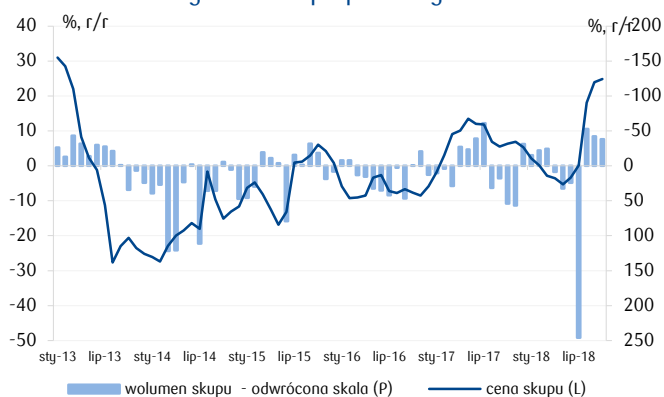
Większy import kukurydzy z Ukrainy

- Z danych Eurostatu wynika, że unijny import ziarna kukurydzy w 3q17 wzrósł o 10% r/r, do 1,31 mln t. Dostawy ziarna z tego kraju tylko we wrześniu'18 wzrosły aż o 6,5-krotnie. Jednak w przypadku Polski w 3q18 odnotowano spadek przywozu kukurydzy z Ukrainy o 70% r/r. Wzrost unijnego importu ziarna wynika z ograniczonej podaży kukurydzy w UE, ale także większej produkcji na Ukrainie (wzrost aż o blisko 40% r/r w sez. 2018/19 do 33,5 mln t). Spadki produkcji w krajach Wspólnoty przez IGC szacowane są na 5,7% r/r. Możliwe, że w kolejnych miesiącach import będzie się nasilał.

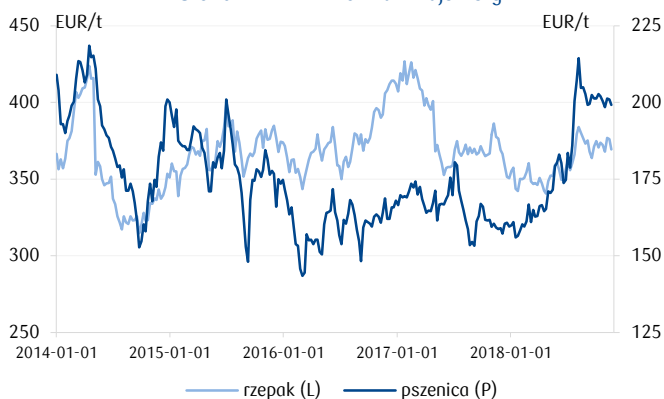
Ceny zakupu zbóż w Polsce



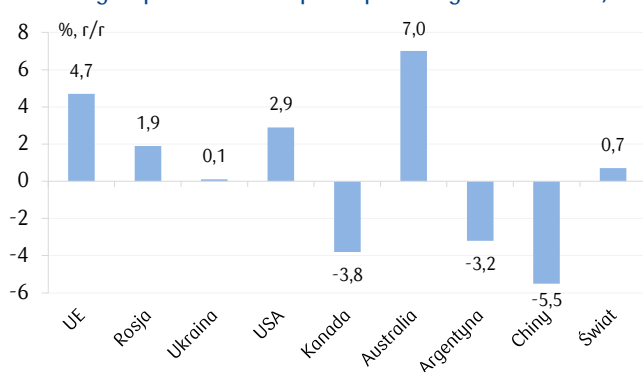
Zmiany cen i skupu pszenicy w Polsce



Ceny kontraktów terminowych na pszenicę i rzepak Euronext-MATIF - kontrakt najbliższy



Zmiany w powierzchni upraw pszenicy w sez. 2018/19



Źródło: MRiRW, GUS, Datastream, IGC, FAO, PKO Bank Polski

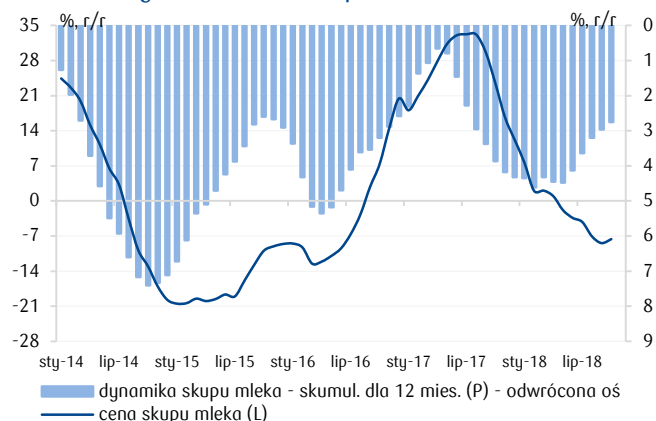
Malejące zapasy pozytywne dla wzrostu cen OMP

- W listopadowym (22.11) przetargu dot. sprzedaży odtłuszczonego mleka w proszku (OMP) z zapasów interwencyjnych zaakceptowano sprzedaż 26 tys. t tego produktu z istotnym wzrostem ceny minimalnej 131,3 EUR/100 kg (najwyższa w 2018) wobec 125,1 EUR/100 kg w poprzednim przetargu. W dotychczasowych, tegorocznych przetargach upłynniono już 216 tys. t OMP. Biorąc pod uwagę znaczny wolumen sprzedaży na poprzednich przetargach, zadecydowano, że wszystkie pozostałe ilości w magazynach publicznych będą dostępne w sprzedaży (58,7 tys. ton) podczas przetargu grudniowego.
- Upłynnianie zapasów przez KE nie destabilizuje rynku, a ceny OMP, mimo iż pozostają na relatywnie niskie (poniżej poziomu interwencyjnego), to charakteryzują się tendencją wzrostową. Z danych KE wynika, że w pierwszej połowie listopada'18 ceny przekroczyły już poziom ubiegłoroczny.
- Wzrostom sprzyja także odbijający eksport, po spowolnieniu w 1h18. Z danych Eurostatu wynika, że w 3q18 UE wyeksportowała 208 tys. t OMP, tj. więcej o 10% r/r (vs -3,3% r/r w 1h18). Największy wpływ na sprzedaż miała zwiększona sprzedaż do Chin (+59% r/r) oraz Algierii (+41% r/r). Wysoki eksport do Chin utrzymuje się z powodu wysokiej konkurencyjności cenowej mleka w proszku w stosunku do mleka z Nowej Zelandii.

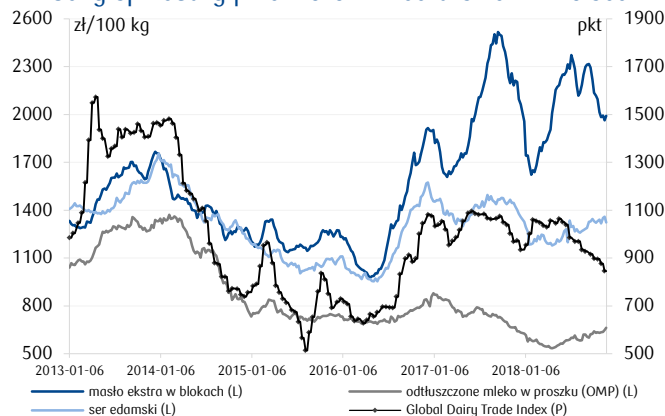
Spadki cen na GDT skutkiem wysokiej produkcji w Nowej Zelandii

- Przyspiesza produkcja mleka w Nowej Zelandii. Z danych DCANZ (Dairy Companies Association of New Zealand) wynika, że w październiku'18 była wyższa o 6,5% r/r, wobec wzrostu o 4,7% i 6,0% odpowiednio w sierpniu'18 i wrześniu'18.
- Odzwierciedleniem obserwowanych wzrostów są znaczne spadki cen produktów mleczarskich na Global Dairy Trade. W dwóch listopadowych sesjach indeks cen GDT obniżył się odpowiednio o 2% i 3,5% i był najniższy od sierpnia 2016 wynosząc 846 pkt. Gdyby traktować indeks cen GDT jako wskaźnik wyprzedzający dla unijnego rynku mleka, można spodziewać się pogłębienia spadków cen mleka w UE od początku 2019.
- Czynnikiem łagodzącym spadki jest malejąca produkcja mleka w UE. Z danych KE wynika, że we wrześniu'18 zmniejszyła się o 0,14% r/r. Możliwe jest pogłębienie spadków w 4q18.

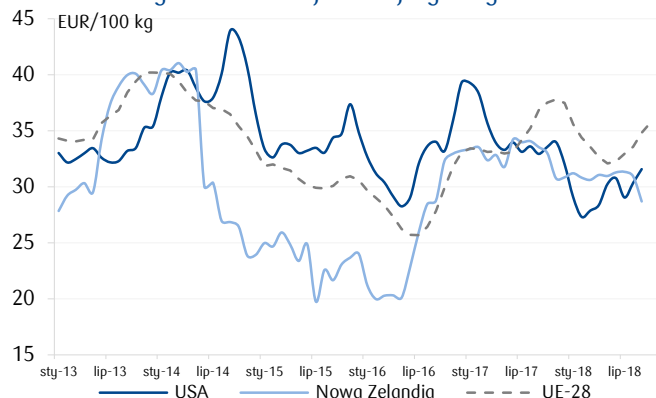
Dynamika cen i skupu mleka w Polsce



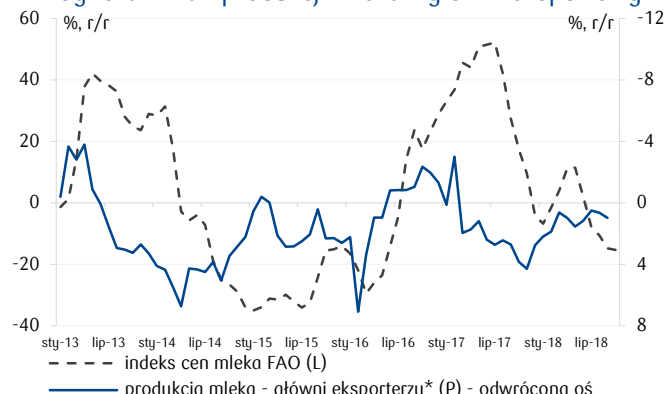
Ceny sprzedaży przetworów mleczarskich w Polsce



Ceny mleka na najważniejszych rynkach



Prognoza zmian produkcji mleka - główni eksporterzy



Źródło: GUS, MRiRW, KE, CLAL, USDA, PKO Bank Polski

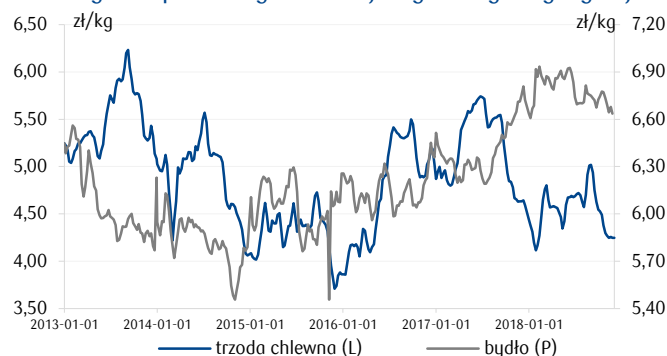
Wzrost eksportu mięsa wieprzowego z UE

- Wzrasta unijny eksport mięsa wieprzowego, mimo spadku popytu w Chinach i USA. Z danych Eurostatu wynika, że w 1-3q18 zwiększył się o 2,0% r/r, do 1,56 mln t, z czego w 3q18 o 5,2% do 506 tys. t. Czynnikiem napędzającym sprzedaż jest większa sprzedaż mięsa wieprzowego do Korei Płd. (+23% r/r w 1-3q18). Przyczyną może być zwiększona liczba ognisk wirusa epidemicznej biegunki świń (PED), która przy występujących upałach w połowie 2018 przyczyniła się do zwiększenia strat w produkcji wieprzowiny w tym kraju. W 3q18 eksport mięsa wieprzowego z UE do Korei Płd. istotnie przyspieszył (+41% r/r). Na wroście popytu w Korei Płd. skorzystały również USA, zwiększając dostawy wieprzowiny na ten rynek o 45% w 3q18.
- Po dość dynamicznym wzroście w 1h18, w 3q18 zmalała natomiast sprzedaż unijnego mięsa wieprzowego do USA (-9,1% r/r w 3q18 vs +11,1% r/r w 1-3q18). W dużej mierze spadek wywołany jest mniejszymi dostawami z Polski, która jest unijnego eksporterem mięsa wieprzowego na rynek Stanów Zjednoczonych. Mniejsze zapotrzebowanie unijnym mięsem w USA wynika z problemów w eksporcie tego kraju m.in. do Chin. Z danych USDA wynika, że w 3q18 eksport wieprzowiny z USA do „Państwa środka” zmalał o 26% r/r z uwagi na podniesienie ceł przez Chiny. Obciążeniem dla amerykańskiego eksportu są także dodatkowe cła nałożone przez Meksyk w 2018. Możliwe, że w 4q18 spadek unijnego eksportu do USA będzie się utrzymywał. Statystykom w 4q18 nie pomoże zamieszanie związana z okresowym wstrzymaniem przez USA importu z Polski w październiku'18.

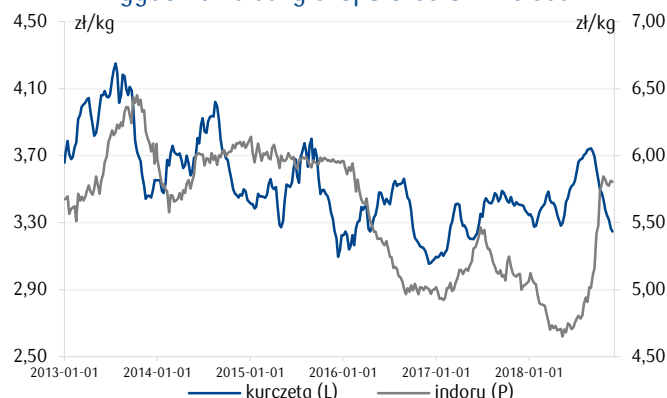
Sytuacja na rynku wołowym

- Wzrosty cen na rynku żywca wołowego utrzymują się nieprzerwanie od grudnia 2016, choć dynamika wzrostu wykazuje tendencję do obniżek. Według GUS w październiku przeciętna cena skupu bydła była wyższa o 1,1% r/r, wobec 3,7% r/r przeciętnie w okresie styczeń'18-październik'18. Wzrosty cen napędzane są większym eksportem z Polski na rynki pozaunijne. Dotyczy to mięsa świeżego i mrożonego, ale także zwierząt żywych. Znacząco wzrósł eksport wołowiny z Polski do Turcji, co zwiększyło marżowość polskiego eksportu. Z danych Eurostatu wynika, że w 1-3q18 wyniósł 32,3 tys. t (mięso świeże i mrożone), tj. 3,8-krotnie więcej niż przed rokiem. Zauważalna jest też zwiększona sprzedaż mięsa do Libanu. Jednak, o ile w 1h18 eksport wołowiny z Polski był wyższy o 59%, to w 3q18 już tylko o 3,5 % r/r.
- Możliwe, że wzrost cen będzie dalej wyhamowywał. Zwiększona liczba ubojów krów w UE, spowodowana pogarszającą się sytuacją na rynku mleka nasilać będzie wzrost unijnej podaży. Z drugiej strony światowy popyt na wołowinę może wzrastać, szczególnie na rynku azjatyckim (Chiny). Dodatkowym czynnikiem są susze w Australii, które mogą mieć w kolejnych miesiącach przełożenie na spadek sprzedaży mięsa wołowego z tego kraju do UE. Presja na odbudowę stada w Australii w 2019 może skutkować ograniczeniem ubojów i handlu.

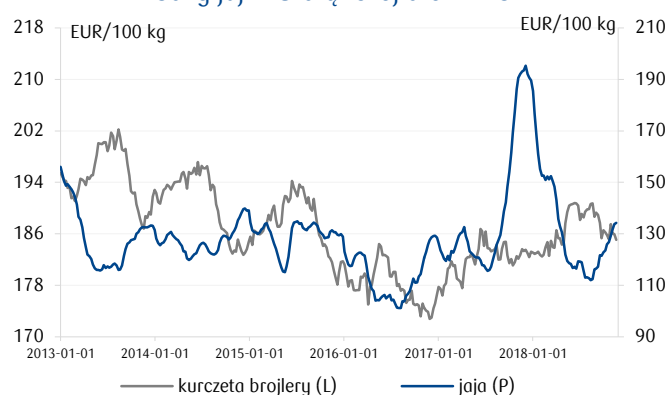
Ceny zakupu trzody chlewnej i bydła wg wagi żywej



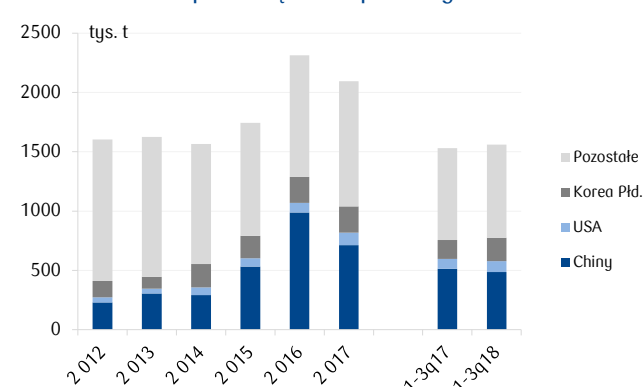
Tygodniowe ceny skupu drobiu w Polsce



Ceny jaj i kurcząt brojlerów w UE



Eksport mięsa wieprzowego z UE



Źródło: GUS, MRiRW, KE, Eurostat, PKO Bank Polski

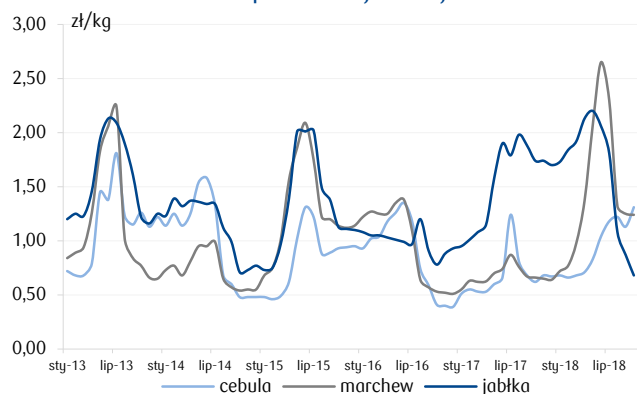
Wysoki popyt na jabłka w Chinach

- Z danych Eurostatu wynika, że we wrześniu'18 wyeksportowano z UE do Chin 800 t jabłek tj. ponad 9-krotnie więcej niż we wrześniu'17 i jednocześnie 45% łącznego eksportu w 2017. Za całość eksportu odpowiadała Francja, która jest jednym z niewielu krajów UE (obok Polski), mogących eksportować jabłka do Chin. Nie są to imponujące wolumeny, niemniej, tak intensywny początek sez. 2018/19 w eksporcie do Chin może sugerować również istotny wzrost w kolejnych miesiącach, szczególnie, gdy zapasy jabłek w Chinach zaczną się zmniejszać.
- Zapotrzebowanie na rynku chińskim spowodowane jest znaczącym spadkiem krajowej produkcji (konsekwencja przymrozków), oraz po części z wojny handlowej z USA, która może ograniczać Chinom dostęp do jabłek amerykańskich. W przypadku Polski nie odnotowano sprzedaży jabłek do Chin we wrześniu'18. Krajowy eksport ogranicza relatywnie mała liczba certyfikacji, która pozwalałaby na sprzedaż do „Państwa Środka”. Pomimo tego, że niewykluczone jest, iż sprzedaż jabłek z naszego kraju do Chin w kolejnych miesiącach wzrośnie, to na zwiększonym popycie w Chinach bardziej mogą skorzystać takie kraje jak Francja czy Holandia.

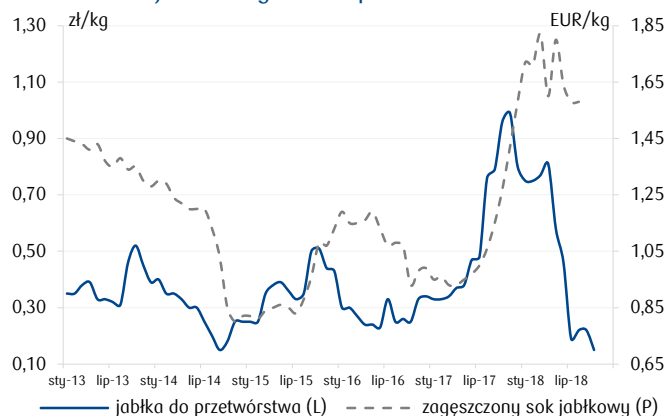
Mniejsza produkcja przetworów warzywnych w Polsce

- Według danych GUS, krajowa produkcja mrożonych warzyw w dużych przedsiębiorstwach, od lipca'18 do października'18 zmniejszyła się łącznie o 20%, a marynat warzywnych o 33% r/r, czyli bardziej niż wskazywałyby na to zmiany po stronie produkcji surowca. Wyniki te mogą w dużej mierze odzwierciedlać jak wyglądać będzie produkcja w całym sez. 2018/19, gdyż zwykle w tym okresie produkuje się blisko połowę mrożonych warzyw. Według wrześniowego szacunku GUS tegoroczna produkcja warzyw gruntowych w Polsce zmniejszyła się o 9% r/r, co może sugerować większe dostawy na rynek warzyw świeżych niż do przetwórstwa. Taka sytuacja widoczna może być w przypadku cebuli. Potwierdza to wzrost eksportu cebuli świeżej w 3q18.
- Mniejsza produkcja przekłada się na wzrost cen mrożonych warzyw. Największy wzrost odnotowano przypadku cebuli, której udział w strukturze krajowej produkcji mrożonek warzywnych jest istotny. Według IEG Vu mrożona cebula z Polski pod koniec listopada'18 była 2-krotnie droższa niż przed rokiem (0,73 EUR/kg) i najdroższa od co najmniej 7 lat. Ceny wspiera również mniejsza produkcja w całej UE. PROFEL (Europejskie Stowarzyszenie Przetwórstwa Owoców i Warzyw), które ocenia tegoroczne zbiory warzyw w UE jako najgorsze dla przetwórstwa w ostatnich 40 latach.

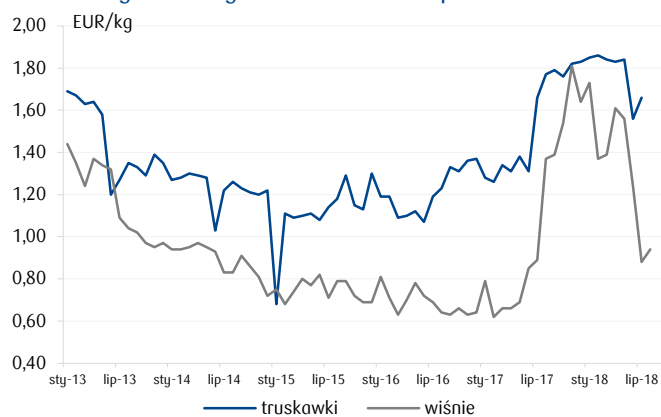
Miesięczne ceny skupu owoców i warzyw do konsumpcji bezpośredniej w kraju



Ceny skupu jabłek do przetwórstwa i ceny soku jabłkowego w eksporcie z Polski



Ceny mrożonych owoców w eksporcie z Polski



Źródło: ZEO IERIGŻ-PIB, MRIRW, IEG Vu, PKO Bank Polski

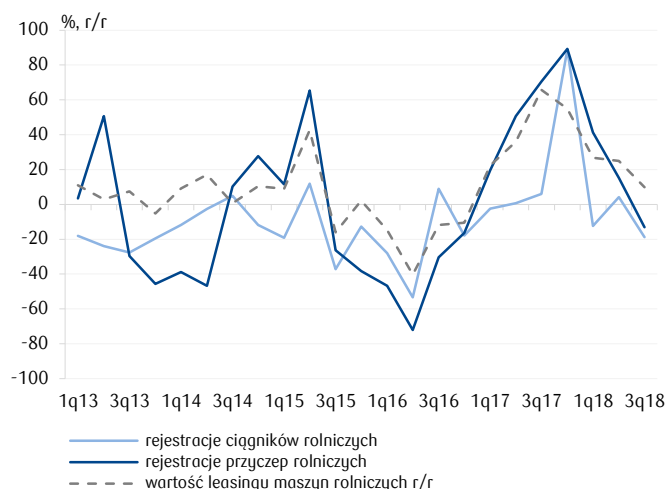
Zakaz stosowania pasz GMO od 2021

- Decyzją parlamentu (26 listopada'18) wprowadzenie zakazu wykorzystywania pasz GMO w żywieniu zwierząt w kraju zostało przesunięte o kolejne dwa lata, co oznacza możliwość ich stosowania co najmniej do końca 2020. Decyzja ta wymuszona jest niskim poziomem samowystarczalności w produkcji pasz białkowych w kraju.
- Mimo tego, że uprawa roślin białkowych w UE rozwija się, to wciąż uzależnienie unijnego, w tym polskiego, sektora pasz od importu jest znaczące. W zależności od źródła białka w zużywanych paszach, poziom samowystarczalności UE jest zróżnicowany i wynosi od 5% w przypadku soi do 79% dla rzepaku. Sytuacja ta nie zmienia się znacząco mimo pozytywnych zmian w produkcji. Powierzchnia upraw soi w UE podwoiła się w latach 2013-2018 do prawie 1 mln ha, a jej produkcja w 2018 wyniosła 2,8 mln t. Dla porównania w 2017 import soi do UE wyniósł 13,7 mln t, a śrutu sojowej (CN 2304) 19,1 mln t. Udział Polski w unijnym imporcie soi z krajów trzecich wynosił niespełna 1%, ale w przypadku środy sojowej już blisko 12%, co stanowiło trzeci wynik w UE.

Możliwe spowolnienie na rynku maszyn rolniczych

- Z danych PZPM wynika, że liczba rejestracji nowych ciągników rolniczych w Polsce zmniejszyła się o 19% r/r a przyczep rolniczych o 13% r/r. Co prawda w październiku'18 odnotowano 7,2% wzrost liczby rejestracji w przypadku ciągników, to łączna ich liczba w 4q18 prawdopodobnie spadnie z uwagi wysoką bazę odniesienia w grudniu'17, kiedy rejestracje wzrosły w związku z wprowadzeniem przez UE nowych regulacji dot. norm spalin od 1 stycznia 2018. Nienajlepsza sprzedaż na rynku polskim jest odbiciem tendencji europejskich. Według CEMA liczba rejestracji nowych ciągników w Europie w 1h18 zmalała o ok. 5% r/r. Spada także dynamika wzrostu wartości maszyn rolniczych oddanych w leasing (por. wykres).
- Nastroje na europejskim rynku maszyn pogarszają się. Indeks klimatu biznesowego dla branży maszyn rolniczych publikowany przez CEMA (European Agricultural Machinery Association) w listopadzie'18 obniżył się do 20 pkt. z 26 pkt. w październiku'18. Od początku roku jest niższy o blisko 60%. O ile branża ocenia bieżącą sytuację dobrze, na co wskazują m.in. dobre wyniki finansowe branży produkcji maszyn dla rolnictwa w Polsce, to pogarszają się oczekiwania co do przyszłych zamówień. Sugeruje to pogorszenie sytuacji w branży w kolejnych miesiącach. Zakupom nowych maszyn nie będzie sprzyjać pogarszająca się sytuacja na rynkach rolnych (spadki cen mleka i trzody chlewnej). Indeks cen żywności FAO w październiku'18 osiągnął 163,5 pkt. i był najniższy od lipca 2016.

Inwestycje rolnicze – rejestracje nowych ciągników i przyczep rolniczych oraz leasing maszyn rolniczych



Źródło: PZPM, PKO Bank Polski